

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2005. gada 14. jūlijā *

Apvienotās lietas C-65/02 P un C-73/02 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši EOTK līguma Tiesas Statūtu 49. pantam, ko 2002. gada 28. februārī iesniedza

ThyssenKrupp Stainless GmbH, agrāk — *Krupp Thyssen Stainless GmbH*, ko pārstāv M. Klusmans [*M. Klusmann*], *Rechtsanwalt*,

apelācijas sūdzības iesniedzēja lietā C-65/02 P,

ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA, agrāk — *Acciai speciali Terni SpA*, ko pārstāv A. Džardina [*A. Giardina*] un G. di Tommaso [*G. Di Tommaso*], *avvocati*, kas norādīja adresi Luksemburgā,

apelācijas sūdzības iesniedzēja lietā C-73/02 P,

* Tiesvedības valodas — vācu un itāļu.

otrs lietas dalībnieks —

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv E. Velans [*A. Whelan*], pārstāvis, kam palīdz H. J. Freinds [*H.-J. Freund*], *Rechtsanwalt* (C-65/02 P), kā arī E. Velans [*A. Whelan*] un V. Supertī [*V. Superti*], pārstāvji, kam palīdz A. dal Ferro [*A. Dal Ferro*], *avvocato* (C-73/02 P), kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja pirmajā instancē.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un S. fon Bārs [*S. von Bahr*] (referents),

ģenerālvokāts F. Ležē [*P. Léger*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 28. oktobrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Apelācijas sūdzībās *ThyssenKrupp Stainless GmbH* (turpmāk tekstā — “TKS”) un *ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA* (turpmāk tekstā — “AST”) lūdz atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2001. gada 13. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-48/98 un T-47/98 (*Krupp Thyssen Stainless* un *Acciai speciali Terni*/Komisija, *Recueil*, II-3757. lpp., turpmāk tekstā — “pārsūdzētais spriedums”), kas tikai daļēji apmierināja to prasības atcelt Komisijas 1998. gada 21. janvāra Lēmumu 98/247/EOTK par EOTK līguma 65. panta piemērošanas procedūru (Lieta IV/35.814 — Sakausējuma piemaksa) (OV L 100, 55. lpp., turpmāk tekstā — “strīdīgais lēmums”).

Prāvas rašanās fakti

- 2 Faktus, kas bija prasību pamatā Pirmās instances tiesā, ko tā ir izklāstījusi pārsūdzētajā spriedumā, šī sprieduma nolūkā var rezumēt šādi:
- 3 *TKS*, sabiedrība, kas reģistrēta saskaņā ar Vācijas tiesībām, tika izveidota 1995. gada 1. janvārī, apvienojoties *Fried Krupp AG Hoesch-Krupp* (turpmāk tekstā — “*Krupp*”) un *Thyssen Stahl AG* (turpmāk tekstā — “*Thyssen*”) nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu, kas ir noturīgi pret skābēm un paaugstinātu temperatūru, darbības nozarēm. Sākotnēji *TKS* tika dēvēta par *KruppThyssen Nirosta GmbH*, bet no 1997. gada septembra — par *Krupp Thyssen Stainless GmbH*.

- 4 *AST*, agrāk — *Acciai speciali Terni SpA*, sabiedrība, kas reģistrēta saskaņā ar Itālijas tiesībām un kuras pamatdarbība ietver nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu ražošanu, tika izveidota 1994. gada 1. janvārī. 1994. gada 21. decembrī Eiropas Kopienų Komisija vairākām sabiedrībām atļāva kopīgi iegādāties *AST*, to starpā bija *Krupp* un *Thyssen. Krupp* dalība *AST* 1995. gada decembrī tika palielināta no 50 % līdz 75 %, bet 1996. gada 10. maijā — līdz 100 %. Pēc tam *Krupp* visas savas daļas *AST* nodeva *TKS*.

- 5 1995. gada 16. martā pēc ziņām specializētajos preses izdevumos un patērētāju sūdzībām Komisija saskaņā ar EOTK līguma 47. pantu no vairākiem nerūsējošā tērauda ražotājiem pieprasīja sniegt informāciju par viņu īstenoto kopējo cenu paaugstināšanu, sauktu par “sakausējuma piemaksu”.

- 6 Sakausējuma piemaksa ir cenas paaugstinājums, ko aprēķina pēc sakausējuma materiālu cenām un pieskaita nerūsējošā tērauda pamata cenai. Izmaksas par sakausējuma materiāliem, ko izmanto nerūsējošā tērauda ražotāji (niķelis, hroms un molibdēns), veido būtisku ražošanas izmaksu daļu. Šo materiālu cenas ir ārkārtīgi mainīgas.

- 7 Pamatojoties uz saņemto informāciju, Komisija 1995. gada 19. decembrī nosūtīja 19 sabiedrībām paziņojumu par iebildumiem (turpmāk tekstā — “pirmais paziņojums par iebildumiem”).

- 8 1996. gada decembrī un 1997. gada janvārī, pēc tam, kad Komisija bija veikusi virkni pārbažu uz vietas, dažu uzņēmumu advokāti vai pārstāvji informēja Komisiju par savu vēlmi sadarboties. 1996. gada 17. decembrī un 1997. gada 10. janvārī *TKS* un *AST* šajā nolūkā nosūtīja Komisijai paziņojumu.

- 9 1997. gada 24. aprīlī Komisija šīm sabiedrībām, kā arī *Thyssen* nosūtīja jaunu paziņojumu par iebildumiem, kas aizstāja 1995. gada 19. decembra paziņojumu (turpmāk tekstā — “otrais paziņojums par iebildumiem”).
- 10 1997. gada 23. jūlija paziņojumā *TKS* piekrita uzņemties atbildību par darbībām, kas tika pārņemtas *Thyssen* no 1993. gada, kaut arī šīs pēdējās sabiedrības darbība nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu nozarē netika tai nodota pirms 1995. gada 1. janvāra.
- 11 1998. gada 21. janvārī Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu.
- 12 Atbilstoši šim lēmumam 1993. gadā strauji samazinājās sakausējumu materiālu un nerūsējošā tērauda cenas. Kad, sākot ar 1993. gada septembri, niķeļa cenas palielinājās, ražotāju peļņa ievērojami samazinājās. Reaģējot uz šo situāciju, vairums nerūsējošā tērauda ražotāju 1993. gada 16. decembra Madrides sanāksmes laikā (turpmāk tekstā — “Madrides sanāksme”) vienojās saskaņoti paaugstināt savas cenas, mainot sakausējuma piemaksas aprēķināšanas parametrus. Šajā nolūkā, sākot ar 1994. gada 1. februāri, viņi nolēma piemērot sakausējuma piemaksu, kas aprēķināta pēc formulas, kura pēdējo reizi izmantota 1991. gadā, kā atsauces vērtību par sakausējuma materiāliem visiem ražotājiem pieņemot 1993. gada septembra cenu, kad niķelis sasniedza vēsturiski zemāko cenu.
- 13 Strīdīgajā lēmumā ir noteikts, ka sakausējuma piemaksu, kas aprēķināta pēc jaunajām atsauces vērtībām, visi ražotāji no 1994. gada 1. februāra piemēroja tirdzniecībā Eiropā, izņemot Spāniju un Portugāli.

14 Strīdīgā lēmuma 1. pantā Komisija atzina, ka *Compañía española para la fabricación de aceros inoxidables SA (Acerinox)* (turpmāk tekstā — “*Acerinox*”), *ALZ NV*, *AST*, *Avesta Sheffield AB* (turpmāk tekstā — “*Avesta*”), *Krupp*, kā arī *Thyssen*, kas no 1995. gada 1. janvāra kļuva par *TKS*, un *Ugine SA*, kas kļuva par *Usinor SA* (turpmāk tekstā — “*Usinor*”), *Avesta* gadījumā no 1993. gada decembra līdz 1996. gada novembrim, bet pārējo uzņēmumu gadījumā — līdz lēmuma pieņemšanas dienai — pārkāpa EOTK līguma 65. panta 1. punktu, saskaņoti grozot un piemērojot atsauces vērtības sakausējuma piemaksas aprēķināšanas formulā. Tā uzskata, ka šādas darbības mērķis un sekas bija konkurences ierobežošana un kropļošana kopējā tirgū.

15 Strīdīgā lēmuma 2. pantā tika noteikti šādi naudas sodi:

- *Acerinox*: ECU 3 530 000,
- *ALZ NV*: ECU 4 540 000,
- *AST*: ECU 4 540 000,
- *Avesta*: ECU 2 810 000,
- *TKS*: ECU 8 100 000 un
- *Usinor*: ECU 3 860 000.

Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

- 16 Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 1998. gada 11. un 13. martā, *TKS* un *AST* attiecīgi cēla prasību par strīdīgā lēmuma atcelšanu tiktāl, ciktāl tas attiecās uz prasītājiem, un pakārtoti — par ievērojamu naudas soda samazināšanu, kas tiem uzlikts ar minēto lēmumu.
- 17 Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa:
- sprieduma taisīšanas nolūkos apvienoja lietas T-45/98 un T-47/98;
 - atcēla strīdīgā lēmuma 1. pantu tiktāl, ciktāl ar to *TKS* tika uzlikta atbildība par *Thyssen* izdarīto pārkāpumu;
 - noteica strīdīgā lēmuma 2. pantā *TKS* un *AST* uzlikto naudas soda apmēru EUR 4 032 000;
 - noraidīja abas prasības pārējā daļā;
 - lietā T-45/98 piesprieda *TKS* un Komisijai segt savus tiesāšanās izdevumus pašām un

- lietā T-47/98 piesprieda *AST* segt savus tiesāšanās izdevumus pašai, kā arī atlīdzināt divas trešdaļas no Komisijas izdevumiem un piesprieda Komisijai segt vienu trešdaļu no saviem tiesāšanās izdevumiem.

Lietas dalībnieku prasījumi un apelācijas sūdzību atbalstam izvirzītie pamati

18 Lietā C-65/02 P *TKS* prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl tajā ir noraidīta prasītājas prasība;
- grozīt strīdīgā lēmuma 1. pantu un attiecīgi mainīt pārkāpuma periodu;
- tādā pašā apmērā samazināt naudas sodu, kas tai uzlikts saskaņā ar strīdīgā lēmuma 2. pantu;
- pakārtoti — attiecībā uz diviem iepriekš minētajiem prasījumiem nodot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai;
- noraidīt Komisijas pretapelācijas sūdzību un

— piespriest Komisijai atlīdzināt apelācijas un pretapelācijas tiesāšanās izdevumus.

19 Šajā pašā lietā Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

— noraidīt apelācijas sūdzību;

— pakārtoti, ja pārsūdzētais spriedums tiek atcelts, — noraidīt prasījumu par naudas soda apmēra samazināšanu;

— atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl Pirmās instances tiesa ir:

i) atcēlusi strīdīgā lēmuma 1. pantu, saskaņā ar kuru *Thyssen* pārkāpumi tika piedēvēti *TKS*;

ii) noteikusi mazāku naudas sodu EUR 7 596 000 apmērā, kas *TKS* uzlikts saskaņā ar strīdīgā lēmuma 2. pantu;

iii) piespriedusi Komisijai segt tiesāšanās izdevumus pašai, un

— piespriest *TKS* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus Tiesā.

20 Lietā C-73/02 P *AST* prasījumi Tiesai ir šādi:

- atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl tas apstiprina strīdīgo lēmumu, saskaņā ar kuru tai uzlikts vienotas likmes naudas sods, kaut arī tā bija *TKS* grupas sastāvā, kurai arī uzlikts vienotas likmes naudas sods;

- pakārtoti — atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl tas apstiprina strīdīgā lēmuma 1. pantu, saskaņā ar kuru tai piedēvētie konkurences noteikumu pārkāpumi ilga līdz minētā lēmuma pieņemšanas datumam;

- atcelt pārsūdzēto spriedumu tiktāl, ciktāl tajā noraidīts tās prasījums papildus par 40 % samazināt uzliktā naudas soda apmēru par tās sadarbību administratīvajā procedūrā, un

- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

21 Šajā pašā lietā Komisijas prasījumi Tiesai ir šādi:

- noraidīt apelācijas sūdzību;

- pakārtoti — noraidīt prasījumu par strīdīgā lēmuma atcelšanu, ja kāda no pārsūdzētā sprieduma daļām tiek atcelta, un

— piespriest *AST* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

22 *TKS* savas apelācijas sūdzības atbalstam izvirza trīs atcelšanas pamatus:

— kļūda tiesībās attiecībā uz pārkāpuma ilguma novērtējumu;

— vienotas likmes naudas soda apmēra kļūdaina aprēķins un

— kļūda tiesībās attiecībā uz *TKS* sadarbības sekām izmeklēšanas procedūrā par naudas soda apmēra samazināšanu.

23 *AST* savas apelācijas sūdzības atbalstam arī izvirza trīs atcelšanas pamatus:

— kļūda tiesībās, uzliekot tai naudas sodu, kaut arī tā bija *TKS* grupas sastāvā;

— kļūda tiesībās, novērtējot pārkāpuma ilgumu, un

— vienlīdzīgas attieksmes principa un diskriminācijas aizlieguma principa pārkāpums attiecībā uz naudas soda apmēra samazināšanu.

24 Komisija savas pretapelācijas sūdzības atbalstam izvirza trīs pamatus:

- noteiktu dokumentāru pierādījumu sagrozīšana un kļūda tiesībās attiecībā uz vērtējumu par *Thyssen* atbildības nodošanu *TKS*;
- kļūda vērtējumā par tiesību uz aizstāvēšanos nosacījumu ievērošanu un
- kļūda vērtējumā par tiesību uz aizstāvēšanos izmantošanas ierobežojumu.

Par lietu apvienošanu

25 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 43. pantu pēc lietas dalībnieku un ģenerāladvokāta uzklaušīšanas šajā sakarā ir lietderīgi apvienot šīs saistītās lietas sprieduma taisīšanai.

Par *TKS* un *AST* iesniegtajām apelācijas sūdzībām

26 *TKS* un *AST* izvirzītie trīs pamati apelācijas sūdzības atbalstam pēc būtības ir identiski, tāpēc lietderīgi tos izskatīt kopā un attiecībā uz katru pamatu vajadzības gadījumā izskatīt konkrētās nianšes, ko norādījuši lietas dalībnieki.

Par pamatu attiecībā uz kļūdu tiesībās pārkāpuma ilguma vērtējumā

Lietas dalībnieku argumenti

- 27 *TKS* pirmajā pamatā un *AST* otrajā pamatā apgalvo, ka pārkāpums neilga četrus gadus, t.i., no Madrides sanāksmes datuma līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanas datumam, bet gan ka tas bija vienreizējs pretēji tam, kā Pirmās instances tiesa ir nolēmusi pārsūdzētā sprieduma 182. punktā. Pārkāpums nebija sācies pirms šīs sanāksmes, un tas neilga vairāk par dažām nedēļām.
- 28 *TKS* un *AST* apgalvo, ka katrs uzņēmums noteica savas cenas autonomi, ko apliecina viņu cenu svārstības. Nolemjot nemainīt sakausējuma piemaksas atsaucis vērtību, tie rīkojās neatkarīgi un bez saskaņojuma. Tie uzskata, ka Pirmās instances tiesa it īpaši pārsūdzētā sprieduma 178. pantā nepareizi pamatojusi savu atzinumu attiecībā uz pārkāpuma ilgumu.
- 29 Turklāt *TKS* un *AST* pārmet Pirmās instances tiesai, ka tā nav ņēmusi vērā Komisijas pieļauto kļūdu, skaidri tos administratīvajā procedūrā neinformējot par tās uzskatu, ka vienošanās turpina būt spēkā. Šāda Komisijas kļūda aizskāra abu uzņēmumu tiesisko paļāvību.

Tiesas vērtējums

- 30 *TKS* un *AST* izvirzītais pamats ietver divas daļas. Pirmā attiecas uz ziņu vērtējumu, kas ļauj noteikt vienošanās ilgumu, un otrā attiecas uz iespējamo šo uzņēmumu tiesiskās paļāvības aizskārumu.

- 31 Attiecībā uz pirmo pamatu Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 174. punktā pareizi nolēma, ka Komisijas pienākums ir pierādīt ne tikai vienošanās esamību, bet arī tās ilgumu.
- 32 Pārsūdzētā sprieduma 176. punktā Pirmās instances tiesa vispirms atgādināja, ka vienošanās mērķis bija nodrošināt, lai nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu ražotāji sakausējuma piemaksas aprēķina formulā izmantotu identisku atsaucis vērtību nolūkā palielināt gala cenu. Tad Pirmās instances tiesa tā paša sprieduma 177. punktā atzina, ka no strīdīgā lēmuma skaidri izrietēja tas, ka vienošanās sākās Madrides sanāksmē un ka Eiropā, izņemot Spāniju un Portugāli, *TKS* un *AST*, kā arī citi uzņēmumi, kas bija vienošanās dalībnieki, no 1994. gada 1. februāra tirdzniecībā faktiski piemēroja sakausējuma piemaksu, ko aprēķināja saskaņā ar formulu, kas balstīta uz atsaucis vērtībām, par kurām vienojās šajā sanāksmē.
- 33 Visbeidzot Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 178. punktā atzina, ka *TKS* un *AST* neapstrīdēja, ka atsaucis vērtības, par kurām tie vienojās minētajā sanāksmē, netika mainītas līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanai. No tā Pirmās instances tiesa tajā pašā punktā secināja — tā kā attiecīgie uzņēmumi turpināja piemērot šīs atsaucis vērtības, tad fakts, ka izteikti netika pieņemts lēmums par vienošanās piemērošanas ilgumu, nepierāda, ka vienošanās raksturs bija vienreizējs, nevis nepārtraukts.
- 34 Jānorāda, ka Pirmās instances tiesas izdarītie secinājumi pārsūdzētā sprieduma 178. punktā uzskatāmi par faktu vērtējumu, ko nevar apstrīdēt apelācijā, ja nav faktu, kas apstiprina pierādījumu sagrozišanu vai kļūdu faktisko apstākļu juridiskajā analizē.

- 35 Šajā sakarā *TKS* un *AST* apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nebija ņēmusi vērā citus faktus, kas pierāda vienošanās neesamību no 1994. līdz 1998. gadam, t.i., pieņemtās atšķirīgās cenas un paralēlo rīcību.
- 36 Taču ir jānorāda, ka šie fakti ir vai nu neatbilstoši, vai arī pilnībā nepietiekami, lai apšaubītu Pirmās instances tiesas vērtējumu.
- 37 Kas attiecas, pirmkārt, uz cenu atšķirībām, ko *TKS* un *AST* attiecīgi piemēroja saviem klientiem, un šo cenu svārstībām, kas atspoguļo viņu autonomo rīcību tirgū, un jebkādas saskaņotas darbības trūkumu, ir jāatzīst, kā to atzinusi arī Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 179. punktā, ka šis arguments nav atbilstošs. Šīs cenas faktiski atspoguļoja nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu gala cenu, ko piemēroja šie uzņēmumi. Fakts, ka šīs cenas bija atšķirīgas un ka šie abi uzņēmumi tās piemēroja izvērtējamā laikposma dažādos periodos, nav pamats noraidīt Komisijas un Pirmās instances tiesas izdarītos secinājumus, proti, ka šīs cenas lielā mērā veidojās vienošanās rezultātā par vienu noteicošo elementu cenas veidošanā — šajā gadījumā par sakausējuma piemaksu.
- 38 Otrkārt, attiecībā uz apgalvoto paralēlo rīcību, šis arguments arī nav pamats, lai apstrīdētu atzinumu par vienošanās nepārtrauktu piemērošanu, jo nenoliedzams ir cits skaidrojums. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 180. punktā pareizi atzina, ka identisku atsaucēs vērtību piemērošana sakausējuma piemaksas aprēķina formulā no šo uzņēmumu puses ir skaidrojama ar to atsaucēs vērtību piemērošanu, kas kopīgi bija noteiktas sarunās starp ražotājiem 1993. gada decembrī.

- 39 Tādējādi ir jāatzīst, ka Pirmās instances tiesa nav pieļāvusi kļūdu tiesībās, pārsūdzētā sprieduma 174.–184. punktā atzīstot, ka Komisija bija tiesīga uzskatīt, ka pārkāpums ilga četrus gadus, proti, laikposmā no Madrides sanāksmes līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanas datumam, un pārsūdzētais spriedums ir pietiekami pamatots attiecībā uz šo jautājumu.
- 40 Attiecībā uz izvirzītā pamata otro daļu par *TKS* un *AST* tiesiskās palāvības iespējamo ierobežošanu ir jānorāda, ka pretēji *TKS* un *AST* apgalvojumiem Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 215. punktā nolēma, ka nevar iebilst pret Komisiju par to, ka tā pārkāpumu uzskatījusi par nepārtrauktu, neinformējot viņus par to administratīvajā procedūrā. Pirmās instances tiesa pamatoja savu argumentu, jo īpaši norādot, ka otrā paziņojuma par iebildumiem 50. punktā Komisija apgalvoja, ka “saskaņota darbība sākās Madrides sanāksmē un kopš tā laika turpinājās”.
- 41 Turklāt ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu nevar atsaukties persona, kas ir nodarījusi spēkā esošā tiesiskā regulējuma acīmredzamu pārkāpumu (1991. gada 16. maija spriedums lietā C-96/89 Komisija/Nīderlande, *Recueil*, I-2461. lpp., 30. punkts). Tādēļ tāpat, kā savu secinājumu 112. punktā norādījis ģenerāladvokāts, uzņēmums, kas tīši veic konkurenci ierobežojošas darbības, nevar atsaukties uz minētā principa pārkāpumu, pamatojot ar to, ka Komisija tam nebija skaidri norādījusi, ka tā darbība uzskatāma par pārkāpumu.
- 42 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka *TKS* un *AST* izvirzītais pamats par tiem pārņemtā pārkāpuma ilgumu ir noraidāms kā nepamatots.

Par pamatu attiecībā uz kļūdu tiesībās saistībā ar naudas soda apmēra papildu nesamazināšanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 43 Trešajā pamatā *TKS* un *AST* apgalvo — tā kā viņi pēc būtības ir atzinuši faktus, uz kuriem balstīts strīdīgais lēmums, ko Pirmās instances tiesa ir atzinusi pārsūdzētā sprieduma 262. un 268. punktā, tad tām vajadzētu saņemt tādu pašu naudas soda samazinājumu kā tiem uzņēmumiem, kas arī izteikti atzina pārkāpuma esamību. Šos uzņēmumus nevar nodalīt atkarībā no to sadarbības līmeņa ar Komisiju, un to rīcība nevar būt pamats uzliktā naudas soda atšķirīgam samazinājumam.
- 44 Atbilstoši *TKS* un *AST* viedoklim no Komisijas paziņojuma par atbrīvojumu no soda naudas un soda naudas samazināšanu karteļu gadījumos (OV 2002, C 45, 3. lpp.), kā arī no šī paziņojuma iepriekšējās versijas (OV 1996, C 207, 4. lpp., turpmāk tekstā — “paziņojums par sadarbību”) izriet — lai saņemtu naudas soda samazinājumu, pietiek ar to, ka attiecīgie uzņēmumi iesniedz pierādījumus un līdz ar to pēc būtības atzīst faktus. Nav vajadzīgs, lai uzņēmumi kvalificē šos faktus no juridiskā viedokļa un tādējādi atzīst savu dalību pārkāpumā. Faktu juridiskā kvalifikācija un no tā izrietošā pārkāpuma atzīšana ir ekskluzīvs Komisijas pienākums.
- 45 Tādējādi Komisija nevarēja piešķirt naudas soda papildu samazinājumu uzņēmumam, kas atzinis faktu juridisko kvalifikāciju vai izteikti atzinis dalību pārkāpumā. Naudas soda samazināšana šādos apstākļos ierobežotu tiesības uz aizstāvēšanos, jo tas būtu līdzvērtīgi uzņēmuma sodīšanai, kas izlēmis aizstāvēties, apstrīdot pārkāpuma esamību.

- 46 *TKS* turklāt norāda — ne jau ar apgalvojumu, ka tā šos lēmumus pieņēmusi autonomi, tā apstrīdēja savu dalību pārkāpumā, šajā gadījumā saskaņotā darbībā. Runājot par *AST*, tā vienīgi apstrīdēja “nolīguma” kvalifikāciju un nevis faktu, ka vienošanās bija pretrunā ar konkurences noteikumiem.
- 47 Tādējādi *TKS* un *AST* uzskata, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 260.–281. punktā ir pieļāvusi kļūdu tiesībās, atteikdama tām piešķirt naudas soda papildu samazinājumu, kas tika piešķirts *Usinor* un *Avesta*.

Tiesas vērtējums

- 48 Lai noskaidrotu, vai Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesībās, piešķirot *TKS* un *AST* mazāku naudas soda samazinājumu nekā *Usinor* un *Avesta*, jāatsaucas uz Tiesas judikatūru attiecībā uz Komisijas pilnvaru apjomu iepriekšējas izmeklēšanas procedūrās un administratīvās procedūrās, ņemot vērā vajadzību nodrošināt tiesību uz aizstāvēšanos ievērošanu.
- 49 Atbilstoši 1989. gada 18. oktobra spriedumam lietā 374/87 *Orkem*/Komisija (*Recueil*, 3283. lpp., 34. un 35. punkts) Komisija ir tiesīga uzlikt uzņēmumam pienākumu iesniegt tai visas ziņas, kas vajadzīgas par faktiem, ko tas varētu zināt, taču tā nevar šādam uzņēmumam uzlikt pienākumu sniegt atbildes, kas varētu ietvert tā atzišanos pārkāpumā, kas jāpierāda Komisijai.

- 50 Kaut arī Komisija nevar piespiest uzņēmumu atzīties līdzdalībā pārkāpumā, tai nav liegts, nosakot naudas soda apmēru, ņemt vērā palīdzību, ko šis uzņēmums ir sniedzis pēc savas iniciatīvas, lai konstatētu pārkāpuma esamību.
- 51 Šajā sakarā no 2000. gada 16. novembra sprieduma lietā *C-298/98 P Finnboard/ Komisija (Recueil, I-10157. lpp.)* un it īpaši no 56., 59. un 60. punkta izriet, ka Komisija naudas soda apmēra noteikšanā var ņemt vērā palīdzību, ko tai sniedzis attiecīgais uzņēmums, lai vieglāk konstatētu pārkāpuma esamību, un it īpaši apstākli, ka uzņēmums atzīst savu līdzdalību pārkāpumā. Uzņēmumam, kas šādi palīdzējis, tā var būtiski samazināt naudas soda apmēru un piešķirt ievērojami mazāku samazinājumu citam uzņēmumam, kas vienkārši nav noliedzis galvenos apgalvojumus par faktiem, uz kuriem Komisija balstījusi savus iebildumus.
- 52 Kā ģenerāladvokāts norādījis savu secinājumu 140. punktā, ir jāuzsver, ka pārmestā pārkāpuma atzīšanai no attiecīgā uzņēmuma puses ir tikai brīvprātīgs raksturs. Tas nav nekādā veidā spiests atzīt vienošanās esamību.
- 53 Tādējādi ir jāuzskata, ka Komisija, ņemot vērā sadarbības limeni ar šo pēdējo attiecīgo uzņēmumu, tostarp pārkāpuma atzīšanu, lai tiktu uzlikts mazāks naudas sods, nepārkāpa tā tiesības uz aizstāvēšanos.
- 54 Tieši šādā nozīmē ir jāsaprot paziņojums par sadarbību un it īpaši tā D daļa, saskaņā ar kuru Komisija var piešķirt uzņēmumam atlaidi 10 %–50 % no naudas soda apmēra, ko tā būtu uzlikusi sadarbības trūkuma dēļ, it īpaši, ja šis uzņēmums paziņo Komisijai, ka tas pēc būtības neapstrīd faktus, uz kuriem pēdējā balsta savus

iebildumus. Tādēļ sadarbības veids, ko īstenojis attiecīgais uzņēmums un kas var būt par pamatu naudas soda samazināšanai, nav ierobežots tikai ar faktu raksturīpašību atzišanu, bet gan ietver arī līdzdalības pārkāpumā atzišanu.

- 55 Šajā gadījumā pārsūdzētā sprieduma 261. punktā Pirmās instances tiesa atzina, ka atbilstoši strīdīgajam lēmumam vienīgi *Usinor* un *Avesta* bija atzinušas pārkāpuma esamību, kamēr *TKS* un *AST* bija apstrīdējušas saskaņotas darbības esamību un līdz ar to neatzina pārkāpumu. Pirmās instances tiesa norādīja, ka Komisija no tā secināja, ka *TKS* un *AST* sadarbība bija daudz ierobežotāka nekā *Usinor* un *Avesta* sadarbība un tādējādi nebija par pamatu tikpat nozīmīgam naudas soda samazinājumam, kāds tika piešķirts šiem pēdējiem uzņēmumiem.
- 56 Attiecībā uz *TKS* Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 263. punktā norāda, ka tā apgalvo, ka savus lēmumus par sakausējuma piemaksu esot pieņēmusi autonomi. Tā paša sprieduma 264. punktā Pirmās instances tiesa, nepieļaujot kļūdu tiesībās, secināja, ka *TKS* tādējādi klusējot, bet nenoliedzami ir likusi saprast, ka koordinācijas un sadarbības kritērijs, kas raksturo saskaņotu darbību, netika izpildīts. Tā sprieduma 266. punktā Pirmās instances tiesa secināja, ka šis uzņēmums nav uzskatāms par tādu, kas tiešā veidā atzinis savu dalību pārkāpumā.
- 57 Attiecībā uz *AST* Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 268. punktā norāda — lai arī tā pēc būtības atzina faktus, uz kuriem Komisija balstījās, tā tomēr neatzina saskaņotas darbības esamību.
- 58 Šajā sakarā ir jānorāda, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 269. punktā pamatoti noraidīja *AST* argumentu par to, ka šāda atzišanās izrietēja no fakta, ka tā neapstrīdēja, ka tās rīcību var kvalificēt kā saskaņotu darbību. Līdz ar to Pirmās

instances tiesa tā paša sprieduma 270. punktā pilnībā pamatoti nodibināja atšķirību starp pārkāpuma izteiktu atzīšanu un vienkāršu pārkāpuma neapstrīdēšanu, kas nepalīdz atvieglot Komisijas uzdevumu atklāt un pārtraukt Kopienų konkurences noteikumu pārkāpumus.

59 Turklāt ir jāpiebilst, ka Pirmās instances tiesa pamatoti atsaucās uz 1996. gada paziņojumu par sadarbību, jo šī paziņojuma 2002. gada versija vēl nebija pieņemta pārsūdzētā sprieduma taisīšanas dienā. Šajā sakarā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 275. punktā arī pamatoti nolēma — fakts, ka minētais paziņojums izteikti paredz iespēju atzīt pārkāpumu relatīvi agrā procedūras stadijā, neizslēdz šādu atzīšanos daudz vēlākā stadijā, pirms vai pēc iebildumu paziņošanas attiecīgajam uzņēmumam, un ka Komisija šādu atzīšanos ņem vērā, lai samazinātu naudas soda apmēru.

60 Šādos apstākļos ir jāatzīst, ka Pirmās instances tiesa pamatoti nolēma, ka pārkāpuma tieša atzīšana var būt par pamatu naudas soda papildu samazināšanai, un secināja — tā kā šādas atzīšanās no *TKS* un *AST* puses nebija, šo divu uzņēmumu īstenotā sadarbība ar Komisiju netika pamatota, lai tiem piešķirtu tikpat nozīmīgu naudas soda samazinājumu, kāds tika piešķirts *Usinor* un *Avesta*.

61 Līdz ar to pamats attiecībā uz *TKS* un *AST* uzliktā naudas soda papildu nesamazināšanu ir noraidāms kā nepamatots.

Par pamatu attiecībā uz kļūdu tiesībās par vienotas likmes naudas soda piemērošanu

Lietas dalībnieku argumenti

- 62 *TKS* savā otrajā pamatā un *AST* savā pirmajā pamatā apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 189.–192. punktā ir pieļāvusi kļūdu tiesībās, neņemot vērā faktu, ka datumā, kad tika uzlikts naudas sods, proti, 1998. gada 21. janvārī, šīs trīs vienības — *TKS*, nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu ražošanas daļa, kas agrāk piederēja *Thyssen*, un *AST*, piederēja vienai uzņēmumu grupai un tādēļ veidoja vienu ekonomisku vienību *TKS* vadībā.
- 63 *TKS* un *AST* apgalvo — ja naudas soda apmēru aprēķina pēc vienotas likmes un vienveidīgi, tad Komisijai šī summa jāpiemēro visai ekonomiskajai vienībai. Uzliekot naudas sodu katrai no trim vienībām *TKS* grupā, šai pēdējai būtībā ir uzlikts trīs reizes lielāks naudas sods nekā pārējiem attiecīgajiem uzņēmumiem, t.i., *Acerinox*, *ALZNV*, *Avesta* un *Usinor*.
- 64 *AST* piebilst, ka divu atsevišķu naudas sodu uzlikšana, viens — *TKS* un otrs — *AST*, nav pamatota saskaņā ar Pirmās instances tiesas 1998. gada 14. maija spriedumu lietā T-354/94 *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija* (*Recueil*, II-2111. lpp.) tiktāl, ciktāl, no vienas puses, *TKS*, iegādājoties visas *AST* kapitāldaļas, nezināja par *AST* dalību vienošanās, jo *TKS* pati tai pievienojās, un, no otras puses, *AST* neatkarības ilgums pēc tam, kad vienošanās stājās spēkā, bija nenozīmīgs.

- 65 *TKS* apgalvo, ka, izvērtējot tikai *TKS* attiecības ar *AST* un neatbildot uz tās pamatu par grupu, kuras sastāvā tā veidoja iepriekš *Thyssen* piederošo nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu vienību, kā arī uzliekot atsevišķus naudas sodus gan *Thyssen*, gan tai pašai, Pirmās instances tiesa liedza tai tiesisko aizsardzību un nepietiekami pamatoja pārsūdzēto spriedumu šajā jautājumā.

Tiesas vērtējums

- 66 Šajā sakarā svarīgi norādīt, ka pārsūdzētā sprieduma 189. un 191. punktā Pirmās instances tiesa pamatoti nolēma, ka uzņēmuma atbildības noteikšana par konkurences noteikumu pārkāpšanu ir atkarīga no tā, vai šis uzņēmums ir darbojies autonomi vai arī tikai izpildījis mātes sabiedrības norādījumus. Pēdējā gadījumā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 189. punktā pamatoti atgādina, ka uzņēmuma darbību, kas negatīvi ietekmē konkurenci, var attiecināt uz mātes sabiedrību.
- 67 Turpretī, ja grupas uzņēmumi ir autonomi vienošanās līdzdalībnieki, tad Komisija katram no tiem var piemērot naudas sodu, sākotnēji uzliekot vienotas likmes naudas sodu.
- 68 Šajā gadījumā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 191. punktā ir atzinusi, ka *TKS* un *AST* nenoliedza to, ka darbojušās autonomi visā vienošanās laikā, un šis atzinums nav nekādā veidā apšaubīts apelācijas sūdzībās. No tā izriet, ka Komisija bija tiesīga katram uzņēmumam piemērot vienotas likmes naudas soda pamatsummu, kā arī summu, kas atbilst pārkāpuma ilgumam, un pieprasīt šādi aprēķināta naudas soda samaksu katram uzņēmumam, jo tie turpināja pastāvēt kā divas

atsevišķas juridiskas personas kopš vienošanās sākuma. Šādos apstākļos Pirmās instances tiesa nepieļāva kļūdu tiesībās, pārsūdzētā sprieduma 192. punktā nospriežot, ka nav nekāda iemesla atzīt *TKS* un *AST* pamatu par to, ka visai grupai kopā vajadzēja piemērot tikai vienu vienotas likmes naudas sodu.

- 69 Attiecībā uz *AST* argumentu par iepriekš minēto spriedumu lietā *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija*, pietiek tikai atgādināt, ka Tiesa ir atcēlusi minēto spriedumu tajā jautājumā, uz kuru atsaucās *AST*. Tiesa ir lēmusi — apstāklis, ka mātes sabiedrība nevarēja nezināt par to, ka iegūtās meitas sabiedrības ir bijušas vienošanās līdzdalībnieces, jo pati tajā piedalījās, nav pietiekams apstāklis, lai tai piedēvētu atbildību par pārkāpumiem, ko izdarījušas šīs sabiedrības pirms to iegūšanas (skat. 2000. gada 16. novembra spriedumu lietā C-286/98 P *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisija*, *Recueil*, I-9925. lpp., 39. punkts).
- 70 Runājot par *TKS* iebildumu pret Pirmās instances tiesu par to, ka tā nav atbildējusi uz *TKS* argumentu par attiecībām grupā starp *TKS* un agrāko *Thyssen* nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu nozari, ir jāatzīst, kā to savu secinājumu 91. un 93. punktā norāda ģenerāladvokāts, ka Pirmās instances tiesa procedūras ekonomijas iemeslu dēļ bija tiesīga neatbildēt uz to specifiski. Tā kā Pirmās instances tiesa jau bija atcēlusi strīdīgā lēmuma 1. pantu tiktāl, ciktāl atbildība par *Thyssen* izdarītajiem pārkāpumiem tika attiecināta uz *TKS*, un līdz ar to mainīja naudas sodu, kas saskaņā ar tā paša lēmuma 2. pantu ir uzlikts *TKS*, tādējādi atzīstot *TKS* izvirzīto pamatu attiecībā uz tās tiesībām tikt uzklautai par *Thyssen* darbībām, tai nebija pienākuma izskatīt citu pamatu, kas orientēts uz tādu pašu rezultātu.
- 71 Tādējādi pamats par kļūdu, piemērojot vienotas likmes naudas sodu, ir noraidāms kā nepamatots.
- 72 Tā kā neviens no *TKS* un *AST* izvirzītajiem pamatiem apelācijas sūdzības atbalstam nav pamatots, tad apelācijas sūdzība ir noraidāma.

Par pretapelāciju

Par pretapelācijas pirmo pamatu, kas attiecas uz pierādījumu sagrozīšanu un kļūdu tiesībās attiecībā uz vērtējumu par Thyssen atbildības nodošanu TKS

Lietas dalībnieku argumenti

- ⁷³ Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pārāk ierobežoti interpretēja 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, kurā *TKS* uzņēmās atbildību par faktiem, kas no 1993. gada tika pārvesti *Thyssen*, lai arī *Thyssen* darbība nerūsējošā tērauda plakano izstrādājumu nozarē netika nodota *TKS* pirms 1995. gada 1. janvāra.
- ⁷⁴ Atbilstoši Komisijas viedoklim Pirmās instances tiesa sagrozīja šī paziņojuma saturu, pārsūdzētā sprieduma 64. punktā nepareizi uzskatot, ka to nevar interpretēt tādā nozīmē, ka papildus atbildības pieņemšanai no *TKS* puses tā uzskatāma par *TKS* atteikšanos no savām tiesībām tikt uzklautai par *Thyssen* darbību.
- ⁷⁵ Komisija uzskata, ka Pirmās instances tiesa pilnībā neizskatīja dokumentus, kā rezultātā tika pieņemts 1997. gada 23. jūlija paziņojums, un ka tā tos sagrozīja.

- 76 Tā arī atbildē uz pirmo paziņojumu par iebildumiem un 1996. gada 17. decembra vēstulē apgalvo, ka *TKS* iesniedza savus apsvērumus gan savā vārdā, gan *Thyssen* vārdā par *Thyssen* darbībām pirms 1995. gada 1. janvāra. Turklāt atbildē uz otro paziņojumu par iebildumiem *TKS* atsaucās uz 1996. gada 17. decembra vēstuli par šīm darbībām. Bez tam *Thyssen*, atbildot uz šiem abiem paziņojumiem par iebildumiem, atsaucās vienīgi uz *TKS* apsvērumiem un atbildēja tikai "ārkārtējas piesardzības" ietvaros. *Thyssen* arī apgalvoja, ka Komisija nebija tiesīga paralēli veikt procedūras, kas vērstas pret *TKS* un pret viņu pašu.
- 77 Komisija piebilst, ka otrais paziņojums par iebildumiem skaidri paredz, ka *TKS* uzņēmās atbildību par *Thyssen* iepriekšējo rīcību pirms tās uzņēmējdarbības nodošanas, kas notika 1995. gada 1. janvārī, tādā pašā veidā, kā tā uzņēmās atbildību par *Krupp* darbību.
- 78 Atbilstoši Komisijas viedoklim fakts, ka otrais paziņojums par iebildumiem tika atsevišķi nosūtīts gan *TKS*, gan *Thyssen* un ka šie abi uzņēmumi atbildēja atsevišķi, nav nozīmīgs. Šie uzņēmumi atbildēja atsevišķi tikai formāli. Lai arī šaubas vēl varēja pastāvēt, tās tika kļiedētas ar faktu, ka pēc atbildes saņemšanas no šiem uzņēmumiem par šo paziņojumu Komisija atkārtoti lūdza *TKS* apstiprināt, ka tā uzņemas atbildību par *Thyssen* darbībām kopš 1993. gada.
- 79 Komisija arī apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nebija ņēmusi vērā ārkārtējos apstākļus, kas tai atbildību par pārkāpumu ļāva attiecināt uz citu juridisku personu, kas to nebija izdarījusi. Vispirms *TKS* ir *Thyssen* tiesību un ekonomiskā pārmantotāja. Turklāt šo divu uzņēmumu rīcību raksturoja acīmredzami vienota darbība attiecībā uz *Thyssen* uzņēmējdarbības nozari, ko pārņēma *TKS*. Visbeidzot,

administratīvajā procedūrā *TKS* izteica paziņojumus *Thyssen* vārdā. Komisija piebilst — judikatūra atbalsta tās viedokli, ka tai bija tiesības uzlikt *TKS* naudas sodu par *Thyssen* darbību.

Tiesas vērtējums

- 80 Vispirms ir jāizvērtē, vai, nolemjot, ka 1997. gada 23. jūlija paziņojums nav uzskatāms par *TKS* atteikšanos no savām tiesībām tikt uzklausi tai, Pirmās instances tiesa ir sagrozījusi šo pierādījumu un, iespējams, arī dokumentus, kas minēti šī sprieduma 76. un 77. punktā, un vai tādējādi tā pieļāva kļūdu tiesībās.
- 81 Šajā sakarā Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 62. punktā norāda, ka netika apstrīdēts tas, ka, ņemot vērā 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, Komisija izņēmuma kārtā bija tiesīga attiecināt uz *TKS* atbildību par darbībām, kas tika pārņemtas *Thyssen* kopš 1993. gada decembra līdz tās uzņēmējdarbības nodošanai *TKS* 1995. gada 1. janvārī.
- 82 Taču Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 63. punktā pamatoti precizēja, ka tiktāl, ciktāl šāds paziņojums ir uzskatāms par atkāpi no principa, saskaņā ar kuru fizisku vai juridisku personu var sodīt tikai par nodarījumiem, kas tai individuāli tiek pārņemti, tad tas ir jāinterpretē šauri. No tā Pirmās instances tiesa pamatoti secināja — ja nekas neliecina par pretējo, tad nevar uzskatīt, ka persona, kas ir šāda paziņojuma autors, ir atteikusies no savu tiesību uz aizstāvēšanos izmantošanas.

- 83 Tomēr ir jāpārbauda, vai, interpretējot 1997. gada 23. jūlija paziņojumu, Pirmās instances tiesa nav ņēmusi vērā citus pierādījumus, kas attiecas uz šo paziņojumu.
- 84 Atbilstoši Komisijas viedoklim no *TKS* atbildēm uz abiem paziņojumiem par iebildumiem un no tās 1996. gada 17. decembra vēstules izriet, ka šis uzņēmums savā vārdā iesniedza apsvērumus par savām darbībām un par darbībām, ko tas pārņēma no *Thyssen* pirms tās iegādes. Kas attiecas uz šo pēdējo, tad tā pati atsaucās uz *TKS* atbildēm. Tādējādi *TKS* atbilde, 1997. gada 23. jūlija paziņojumā norādot, ka tā uzņemas atbildību par *Thyssen* darbību līdz 1995. gada 1. janvārim, ir uzskatāma par piekrišanu maksāt naudas sodu, ko tai pēc Komisijas uzsāktās procedūras izbeigšanas varētu uzlikt par *Thyssen* darbību. Tādēļ šo 1997. gada 23. jūlija paziņojumu nevar interpretēt tādā nozīmē, ka *TKS* ir piekritusi uzņemt šādu atbildību ar vienīgo nosacījumu, ka to par šo jautājumu atkārtoti uzskausīs.
- 85 Jāatzīst, ka savā 1996. gada 17. decembra vēstulē *TKS* izteikti nenorādīja, ka tā izsakās arī *Thyssen* vārdā. Turklāt *TKS* atbilde uz pirmo paziņojumu par iebildumiem tika sniegta *TKS* vārdā. Šādā kontekstā un, kaut arī *TKS* šajos dokumentos bija sniegusi apsvērumus par noteiktām *Thyssen* darbībām pirms tās iegūšanas 1995. gadā, 1997. gada 23. jūlija paziņojums nenozīmēja to, ka *TKS* uzskatīja sevi par pilnībā un pietiekami aizstāvētu šajā sakarā tiktāl, lai Komisijai būtu pamats uzlikt tai naudas sodu par *Thyssen* darbību, atkārtoti to neuzklausot par šo jautājumu.
- 86 Tā kā Komisija paziņojumus par iebildumiem nosūtīja atsevišķi gan *TKS*, gan *Thyssen* un tās arī atsevišķi atbildēja par darbībām, kas katrai no tām tika pārnestas, Komisijas pienākums bija noprotināt un uzskausīt *TKS* par *Thyssen* darbībām, pirms tā uzskatīja to par atbildīgu par *Thyssen* un uzlika tai naudas sodu par *Thyssen* pārmestajiem pārkāpumiem.

87 Tādējādi ir jāatzīst, ka Pirmās instances tiesa nekādā ziņā nesagroziņa ne 1997. gada 23. jūlija paziņojuma apjomu, ne arī citus pierādījumus, ko *TKS* iesniedza Komisijai. Tā nepieļāva nekādu kļūdu tiesībās, uzskatot, ka atbildības uzņemšanās par *Thyssen* darbībām nenozīmēja, ka *TKS* ir atteikusies no savām tiesībām tikt uzklaustītai šajā sakarā.

88 Attiecībā uz iespējamajiem ārkārtējiem apstākļiem, uz kuriem atsaucās Komisija un kas minēti šī sprieduma 79. punktā, pietiek vispirms atgādināt, ka *TKS* nav *Thyssen* ekonomiskā pārmantotāja, jo tā līdz strīdīgā lēmuma pieņemšanas datumam turpināja pastāvēt kā atsevišķa juridiska persona. Turklāt tāda darbības vienotība, kas varēja raksturot *Thyssen* un *TKS* rīcību pēc 1995. gada 1. janvāra, nav pietiekama, lai pamatotu *Thyssen* darbības attiecināšanu uz *TKS* pirms šī datuma, ievērojot šī sprieduma 82. punktā minēto principu, saskaņā ar kuru juridisku personu var sodīt tikai par nodarījumiem, kas tai tiek konkrēti pārmesti. Visbeidzot, kas attiecas uz paziņojumiem, ko *TKS* administratīvajā procedūrā esot izteikusi par *Thyssen* darbībām, šī sprieduma 85. un 86. punktā jau tika norādīts, ka tas neļauj piedēvēt *TKS* atbildību par *Thyssen* darbībām pirms šī datuma.

89 Tādēļ pirmais Komisijas izvirzītais pamats savas pretapelācijas atbalstam ir noraidāms.

Par pretapelācijas otro un trešo pamatu par tiesību uz aizstāvēšanos ievērošanas principa pārkāpuma trūkumu un šo tiesību izmantošanas ierobežojuma neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

90 Otrajā pamatā Komisija apgalvo, ka tā nav pārkāpusi tiesību uz aizstāvēšanos principu, jo otrā paziņojuma par iebildumiem 11. punkta F daļā noteikts, ka *TKS*

uzskatāma par atbildīgu par *Thyssen* darbībām pirms tās uzņēmējdarbības nodošanas 1995. gada 1. janvārī un ka Komisija turklāt lūgusi *TKS* atkārtoti un izteikti apstiprināt, ka tā uzņemas šo atbildību.

- 91 Trešajā pamatā Komisija apgalvo, ka tā neierobežoja *TKS* tiesību uz aizstāvēšanos izmantošanu, kas izriet no atbildēm un apsvērumiem, ko *TKS* sniedza administratīvajā procedūrā. Šī pamata atbalstam Komisija atsaucas uz 142.–146. punktu 2000. gada 16. marta spriedumā apvienotajās lietās C-395/96 P un C-396/96 P *Compagnie maritime belge transports u.c./Komisija (Recueil, I-1365. lpp.)*. Komisija apgalvo, ka minētajā lietā pretēji šai lietai paziņojums par iebildumiem kā pārkāpumu veicēju identificēja tikai *Associated Central West Africa Lines*, kas ir līnijpāravadātāju konference, nevis tās dalībniekus. Komisija tāpat pieminēja arī Pirmās instances tiesas 1999. gada 11. marta spriedumu lietā T-137/94 *ARBED/Komisija (Recueil, II-303. lpp.)*. Tāpat kā sabiedrība *ARBED SA*, uz kuru atbilstoši Pirmās instances tiesai varēja attiecināt atbildību par tās meitas sabiedrības *TradeARBED SA* darbību it īpaši ar pamatojumu, ka tā bija atbildējusi uz paziņojumu par iebildumiem un uz lūgumu sniegt informāciju, kas tika adresēts pēdējai sabiedrībai, Komisija apgalvo, ka *TKS* iesniedza apsvērumus *Thyssen* vārdā, kas no savas puses arī uz tiem atsaucās.

Tiesas vērtējums

- 92 Šajā sakarā ir jāatzīst, ka Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 55. un 56. punktā pamatoti nosprieda, ka tiesību uz aizstāvēšanos ievērošana jebkurā procedūrā, kā rezultātā var piemērot sankciju, ir uzskatāma par pamatprincipu, kas garantēts EOTK liguma 36. panta pirmajā daļā. Tā pamatoti atgādina, ka šī principa

efektīva ievērošana paredz to, ka attiecīgajam uzņēmumam administratīvās procedūras stadijā tiek sniegta iespēja lietderīgi darīt zināmu savu viedokli par apgalvoto faktu un apstākļu patiesumu un attiecināmību, kā arī par dokumentiem, uz kuriem Komisija balsta savus apgalvojumus. Pirmās instances tiesa tā paša sprieduma 57. punktā precizē, ka principā fiziskas vai juridiskas personas, kas vada attiecīgo uzņēmumu pārkāpuma izdarīšanas laikā, pienākums ir par to atbildēt, pat ja pārkāpumu konstatējoša lēmuma pieņemšanas dienā uzņēmuma vadība ir nonākusi citas personas atbildībā. Šajā nozīmē svarīgi piebilst, ka, ņemot vērā tā nozīmi, paziņojumā par iebildumiem nepārprotami ir jānorāda juridiskā persona, kurai, iespējams, tiks uzlikts naudas sods, un tas tai ir adresējams (skat. it īpaši 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-176/99 P *ARBED/Komisija*, *Recueil*, I-10687. lpp., 21. punkts).

93 Tā kā saskaņā ar šiem principiem paziņojumus par iebildumiem Komisija bija nosūtījusi atsevišķi gan *Thyssen*, gan *TKS*, var pastāvēt šaubas par nodarījumu apjomu, kas tiek attiecināti uz *TKS*, un par šī uzņēmuma vajadzību aizstāvēties par nodarījumiem, kas tai piedēvēti paziņojumā par iebildumiem, kurš atsevišķi nosūtīts *Thyssen*. Šajā sakarā tā fakta pieminēšana otrajā paziņojumā par iebildumiem, ka *TKS* ir atbildīga par *Thyssen* darbību pirms *TKS* izveidošanas, šīs šaubas nekliedēja pilnībā. Turklāt, kā izriet no šī sprieduma 84.–86. punkta — lai arī lūgums apstiprināt, ka *TKS* pārņem *Thyssen* atbildību, un *Thyssen* paziņojums par šo jautājumu varēja rast skaidrību par šādu atbildības uzņemšanos, tie tomēr nenovērs uzmanību no jautājuma būtības, vai *TKS* tika dota iespēja paust savu viedokli par visiem nodarījumiem, kas pārmesti *Thyssen* par laikposmu no 1993. līdz 1995. gadam.

94 Tā kā Komisija bija nosūtījusi paziņojumus par iebildumiem atsevišķi *Thyssen* un *TKS*, tā varēja pilnībā ievērot *TKS* tiesības uz aizstāvēšanos tikai tad, ja pēc otrā

paziņojuma par iebildumiem būtu to aicinājusi precizēt, vai tā vēlas iesniegt citus apsvērumus attiecībā uz iebildumiem, kas tika konkrēti adresēti *Thyssen*.

- 95 No tā izriet — kaut arī *TKS* lielā mērā izteicās par *Thyssen* rīcību pirms 1995. gada 1. janvāra, Komisija tomēr bija pieļāvusi procesuālu kļūdu, uz ko *TKS* varēja pamatoti atsaukties. Līdz ar to Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 66. punktā pamatoti atzina, ka Komisija nebija devusi *TKS* iespēju sniegt savus apsvērumus par *Thyssen* pārmesto nodarījumu patiesumu un attiecināmību un ka tādēļ *TKS* šajā sakarā nevarēja izmantot savas tiesības uz aizstāvēšanos.
- 96 Turklāt jāpiebilst, ka judikatūra, uz kuru Komisija atsaucas, proti, iepriekš minētais Pirmās instances tiesas spriedums lietā *ARBED/Komisija* un Tiesas spriedums lietā *Compagnie maritime belge transports u.c./Komisija* nekādā veidā nepamato argumentāciju, kuras atbalstam uz tiem atsaucas. Faktiski apelācijas tiesvedībā Tiesa atcēla Pirmās instances tiesas spriedumu. Tiesa, it īpaši atsaucoties uz spriedumu lietā *Compagnie maritime belge transports u.c./Komisija*, nolēma, ka Pirmās instances tiesa ir nepareizi atzinusi, ka *ARBED SA* paredzētā Komisijas paziņojuma par iebildumiem trūkums, lai arī Komisija tai bija uzlikusi naudas sodu par meitas sabiedrības *TradeARBED SA* rīcību, nevarēja būt par pamatu Komisijas lēmuma atcelšanai tiesību uz aizstāvēšanos neievērošanas dēļ (skat. iepriekš minēto Tiesas spriedumu lietā *ARBED/Komisija*, 24. punkts).
- 97 Tādējādi Komisijas izvirzītais otrais un trešais pamats savas pretapelācijas sūdzības atbalstam ir noraidāms.

98 Tā kā neviens no Komisijas izvirzītajiem pamatiem savas pretapelācijas sūdzības atbalstam nav pamatots, tad tā ir noraidāma kā nepamatota.

Par tiesāšanās izdevumiem

99 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punkta pirmajai daļai, kas piemērojama apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 118. pantu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Taču atbilstoši minētā panta 3. punkta trešajai daļai Tiesa var nolemt, ka lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs. Tā kā *TKS* un *AST* spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz to apelācijas sūdzības pamatiem un Komisijai spriedums ir nelabvēlīgs attiecībā uz tās pretapelācijas sūdzības pamatiem, tad jānolemj, ka katrs lietas dalībnieks sedz savus tiesāšanās izdevumus pats.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospiež:

- 1) **apelācijas sūdzības un pretapelācijas sūdzību noraidīt;**
- 2) ***ThyssenKrupp Stainless GmbH, ThyssenKrupp Acciai speciali Terni SpA* un Eiropas Kopienų Komisija sedz savus tiesāšanās izdevumus pašas.**

[Paraksti]